

Oponentský posudok k dizertačnej práci Filipa Hausera:

Autonomie umění mimo instituce umění

Filipa Hausera som spoznal cez jeho pracovnú stáž v našom ateliéri vvv na VŠVU Bratislava. Bohužiaľ, bolo to v časoch najtvrdšej pandémie, takže sme sa nikdy nestretli osobne. Na základe našich opakovaných online stretnutí by som chcel oceniť jeho zaujatie témou sochárskych diel vo verejnom priestore, jeho ochotu spracovávať doporučenia, nové zdroje a materiály, ako i celkové úsilie o zlepšovanie vlastného výskumu.

Hneď na úvod, aby sa zároveň vyhovelo požadovanej štruktúre posudku, by som rád konštatoval svoje presvedčenie, že sa jedná o neustále aktuálnu problematiku, ktorá prechádza permanentnými zmenami v prístupoch i očakávaniach a ktorá sa, v istých politických zlomoch (napríklad nedávne aktivity hnutia Black Life Matter v USA) sa stáva až potenciálne výbušnou, katalyzátorom revolučných zmien.

Úvodná časť práce je venovaná konkrétnym kauzám z českého prostredia, realizácii repliky pamätníka legionára plukovníka Šveca v Jindřichovom Hradci, procesmi vzniku viacerých brnenských sôch (pričom zmieňuje aj zásadnú, dnes už neexistujúcu realizáciu Michala Moravčíka *Sbohem a nashledanou* pred vilou Tugendhad), autor pokračuje (možno príliš podrobným) popisom jednotlivých ročníkov podujatia Sochy v ulicích, neskôr Brno Art Open, a uzatvára mapovaním situácie súčasných diel vo verejnom priestore Bratislavy.

Moja možná kritická pripomienka spočíva v tom, že sa najmä v prvej časti venuje príliš veľkému množstvu udalostí a sôch, pričom ich vymenúva veľmi stručne, letmo, bez zatiaľ rozvinutej konklúzie alebo povedzme navrhutej typológie. Môže to súvisieť so zámerom sprostredkovať čitateľovi veľmi dynamický a často chaotický proces vzniku a zániku výtvarných diel vo verejnom priestore.

Druhá časť práce s názvom *Dôsledky* už poctivo vymenúva dôvody, nástrahy a možné následky jednotlivých konkrétnych zvolených postupov vo výbere, realizácii, osadzovaní a propagácii diel. Konkrétne ide o tieto najčastejšie postupy: realizácia priamym zadaním, verejnou súťažou, získanie darom a dočasné umiestnenie diela. V obširne a podrobne zdôvodnenej objektivite tejto kapitoly sa dajú tušiť aj autorove vlastné stanoviská.

V tretej časti sú objasnené niektoré základné legislatívne rámce v rámci politik umenia do verejného priestoru.

V štvrtej kapitole Hauser sumarizuje cenné pripomienky ku mestským kultúrnym politikám v ČR a rekapituluje vlastné aktivity iniciatívy *Je to i tvoje město* v Jindřichovom Hradci. Táto časť sa dá považovať za vyvrcholenie doktorandského štúdia autora.

Doktorand Filip Hauser preukázal metodickosť a zaujatosť témou, schopnosť sústreďovať a dohľadávať veľké množstvo faktov a takisto schopnosť ich syntetizovať a konkretizovať na praktické postoje. Vo verejnom priestore potrebujeme fundovaných a rozhladených odborníkov s citom pre výtvarnú stránku vecí, schopných zároveň komunikovať svoje postoje zrozumiteľne a zápalisto. Ešte stále sú súťažné komisie na pomníky a pamätníky, ich vznik, presuny a zmeny, tvorené z väčšej časti politickými reprezentantmi, členmi kultúrnych komisií zastupiteľstiev, prípadne sponzormi. Ich zastúpenie je určite nevyhnutné, ale takou by mala byť aj ich ochota dať priestor zásadnému hlasu odbornej obce. O minulosti sa potrebujeme vyjadrovať súčasným výtvarným jazykom, orientovaným na budúcnosť. Bolo by prínosné, keby sa doktorand odhodlal naďalej pôsobiť v zvolenej

problematike. Zaujímalo by ma, či je pripravený aj prevziať zodpovednosť, ak by mu bola ponúkaná konkrétna úloha, napríklad v rodnom meste.

K prípadným výhradám k práci by som poznamenal, že je škoda, že autor neprezentuje viac vlastných autorských diela a stratégií. Jeho socha-model citujúca pamätník legionára Šveca je jedinou vlastnou sochárskou prácou uvedenou v texte. Je možné, že autor zvolil zámernú striedmosť a usiloval sa čo najväčšiu objektivitu?

Moja možná otázka súvisí s porovnaním názvu a obsahu práce. Akosi mám pocit, že názov (Autonomie umění mimo instituce umění) úplne nekorešponduje s tým čo som čítal, akoby som sa o sľubovanej téme autonómie umenia veľa nedozvedel (aj keď som sa dozvedel veľa iných vecí). Možno som text nesprávne čítal a nepochopil, možno ide o pôvodný názov témy zadaný školiteľkou od ktorého sa neskôr odbočilo, možno to bol pôvodný úmysel autora, ktorý neskôr prekrylo množstvo nájdeného materiálu, možno ide o niečo iné.. Samozrejme, umelecký výskum nás môže doviest' do nových neplánovaných teritórií, takže by som to nepovažoval za zásadnú chybu. Ale v prípade možnej publikácie, rozširovania práce smerom do relevantných miest (čo by som odporúčal) by som zväžil presnejší názov, viac zodpovedajúci obsahu.

No a na záver pripomienok: je škoda, že si Filip doteraz, už v čase uvoľnených hraníc, neprišiel overiť svoje zistenia týkajúce sa bratislavského verejného priestoru. To je ale zároveň moje pozvanie na návštevu Bratislavy.

Práca je napísaná prehľadne, s dobrou grafickou úpravou a pravdepodobne prešla aj jazykovou kontrolou. Prácu by mohlo ešte výrazne zatraktívniť vloženie fotografií priamo do textu, najmä pri popisovaných dielach. Oceňujem množstvo poznámkového aparátu a použitej literatúry, ktorá je sama o sebe cennou rešeršou k téme.

Myslím, že doktorand Filip Hauser preukázal schopnosti v danej téme a práca spĺňa nároky na dizertačnú prácu v danom odbore. Doporučujem komisii udelenie titulu PhD.

V Bratislave 3.1. 2022

Doc. Martin Piaček, ArtD.

VŠVU Bratislava